

1956–1965 KÖZÖTTI ISMERTEBB CSOPORTOK (az elítélés sorrendjében)

Jurisdikciós csoport – az állam által Márton Áron letartóztatása után létrehozott kollaboráns egyházi vezetéssel szembeforduló római katolikus papok csoportja. Még 1952-ben fogalmazták meg és terjesztették a papok között azt a tanulmányt, amelyben feltárják az akkori, gyulafehérvári egyházi vezetés egyházjogilag törvénytelen voltát. 1954–1955-ben tartóztatták le őket, elítélésükre a kolozsvári Katonai Bíróságon 1956. márc. 18–19-én került sor. A csoport három tagját: Dukát József zernyesti, Ferencz Benjamin szamosújvári plébánost és Gurzó Anakléd ferences atyát 7–7 évre, Ambrus György katonai, Csutak László kolozsvár-szentpéteri plébánost, Eröss Lajos kolozsvári káplánt, Fuchs Gábor petrozsényi, Simonfi Andor gyergyóalfalvi plébánost és Dénes Anna Szeréna szociális testvért 6–6 évre, Hajdu Gyula kolozsvár-belvárosi és Márton József csíkszentsimoni káplánt 5–5 évre ítélték. Az utóbbi kettő az 1956-os amnesztiával szabadult, a többiek leülték a rájuk kiszabott büntetést, sőt utána évekre a Bărăganba, kényszerlakhelyre száműzték őket. A hivatalos iratokban a csoport „lotul Simonfi” néven szerepel. Elítélésük már 1956-ban történt, s első mozzanata volt a Hatalom egyházellenes lépéseinek.

Gyárfás Ferenc és társai – három felsőcsernátони fiatal gazdálkodó, akiket 1956. február–márciusban tartóztattak le, „közcsendháborítást célzó szövetkezés és izgatás”, konkrétan a kollektív gazdaság szervezésével való szembeszegülés vádjával. A csoport másik két tagja Bajkó Ferenc és Tóth Sándor. A 47/1956. sz. alatt, a BTK 315. paragrafusának 1. pontja alapján állított össze ellenük a MAT Katonai Ügyészége vád alá helyezési dossziét. További sorsukról egyelőre nincsenek adataink.

Dobos Ágoston és társai – öt kápolnásfalusi gazdálkodó: 1956. július–augusztusban tartóztatták le őket. A tulajdonképpeni ok az volt, hogy nem voltak hajlandók elkészíttetni személyazonossági igazolványukat. A BTK 327. paragrafusának 3. pontja alapján, „nyilvános izgatás, ellenforradalmi szervezet létrehozása” vádjával, a 159/1956. sz. alatt állította össze ügyiratcsomójukat a MAT Katonai Ügyészége. Az elsőrendű vádlott Dobos Ágostont, Péter Sándort és Tamás Ignácot 20–20 évre, Both Károlyt 18 évre, Csiki Albertet 7 évre, Dobos Bálintot és Dobos Sándort 2, illetve 3 évre ítélték.

Képzőművészeti Főiskolások – A kolozsvári Képzőművészeti Főiskola dísztermében 1956. október 24-én tartott diákgyűlés egy létrehozandó országos Diák-

szövetség programtervezetét vitatta meg, benne számos, az egyetemi autonómiára, a tantárgyak rendszerére, diákjóléti intézkedésekre vonatkozó javaslattal. A Diák-szövetség elnökét, Balázs Imrét és Tirnován Vid VI. éves hallgatót október 25-én tartóztatták le 7, illetve 6 évre. A kolozsvári Katonai Bíróság kettejüket állította bíróság elé 1956. dec. 13-án. A diákgyűlésen való részvétel volt a vád részben az akkor I. éves Páll Lajos ellen is, akit 1959-ben, a 3. Bolyai-perben ítélték el.

Szovátai 1. csoport – a magyar forradalom megsegítésére szervezkedett csoport. 1956. október 28–29-én tartóztatták le őket. A MAT Katonai Ügyészége a BTK 227. és 315. paragrafusai, valamint a 163/1956. sz. Törvényerejű rendelet 12–13. paragrafusai alapján, „a népi demokratikus rendszer elleni mesterkedés és tiltott fegyver tartása” vádjával, a 246/1956. sz. dossziéval állította őket bíróság elé. A kolozsvári Katonai Bíróság hozott perükben ítéletet 1956. dec. 16-án. Az elsőrendű vádlott Kelemen Imre volt (hivatalos iratokban a csoport az ő nevét viselte), öt és társai közül Dósa Imrét 10–10 évre ítélték, Magyar Ferenc és Tofán Mihály 8–8 évet, Fülöp Sándor és Páll István 5–5 évet, Kelemen László és Tofán Sándor 4–4 évet kapott.

Temesvári diákgyűlés – A szerveződé Diák-szövetség temesvári nagy diákgyűlésére 1956. október 30-án került sor. A szervezőket és a felszólalók egy részét helyben letartóztatták, a kiszabadításukra megindult diáktüntetések nyomán mintegy 3000 diákot tartottak fogva rövid ideig a becskerekai katonai laktanyában. A bírósági tárgyalásra november 15–16-án került sor. 30 diákot és egy tanársegédet ítélték el, köztük egy magyar volt, Nagy László.

Faliboga-csoport – A Magyar Autonóm Tartománynak főképp a Felső-Maros menti falvaira kiterjedő, 1956 novemberében felgöngyölített, „Patria 7” fedőnevéű, Ioan Faliboga vezette nagy román szervezet a kommunista rendszer megdöntésére készült. Több mint 60 személy letartóztatására került sor. Két magyar tagja volt, Frunda Károly és Miholcsa Gyula, őket 18, illetve 10 évre ítélték. Egyes források szerint tervben volt egy magyar ágazat létrehozása is, Bakaló Zoltán vezetésével, erre azonban a letartóztatások után már nem került sor. Bakalót csak 1959. szept. 17-én tartóztatták le és egyedül állították bíróság elé.

Bolyai 1. csoport – Várhegyi István és társai, a Bolyai Tudományegyetem bölcsészkar Diák-szövetségének programtervezetét dolgozták ki még 1956. október 23-át megelőzően. Ebben többek között az egyetemek autonómiáját, a tudományos kutatómunka feltételeinek biztosítását, a más országok diákságával való kapcsolatok elmélyítését, az orosz nyelv és a marxizmus oktatásának korlátozását követelték. 1956. nov. 17-én tartóztatták le őket, tárgyalásuk a kolozsvári Katonai Bíróságon 1957. febr. 27-én volt. Várhegyit 7 évre, Nagy Benedeket 5 évre, Koczka Györgyöt és Kelemen Kálmánt 3–3 évre ítélték. Ők ketten börtönéveik letöltése után még 2–2 évet voltak kényszerlakhelyen a Bărăganban. Ugyanezzel a programtervezettel kapcsolatban ítélték el Páskándi Gézá a második Bolyai-perben.

Katonák –Több román katona, illetve tiszt 56-os rokonszenv-megnyilvánulásáról is vannak adatok. Mihai Retegan a hadsereg legfelső politikai irányításának

egy 1956. novemberi jelentésére hivatkozó adatai szerint a magyar forradalom napjaiban „kritikai megnyilvánulás” miatt számon tartott katonák, tisztek és polgári alkalmazottak száma 644 volt. A legnagyobb horderejű Teodor Mărgineanu borgóprundi tankos alakulatnál szolgálatot teljesítő hadnagy szervezete volt, amely célul tűzte ki többek között a szamosújvári börtön felszabadítását is. A csoportot besúgói jelentés alapján leleplezték, tagjait és a letartóztatás elől megszökötteket segítőköt bíróság elé állították. Mărgineanut halálra ítélték és kivégezték.

A magyar katonatisztek, illetve altisztek közül Horváth Lajos törzsőrmestert 1956. dec. 4-én, a kolozsvári Hadosztályparancsnokság két adminisztratív tisztjét, Papp Géza őrnagyot és Szántó János századost 1957. május 18-án, Lukács Józsefet, aki a pitești-i katonai elosztóközpontban volt aktív tiszt, 1957. febr. 4-én tartóztatták le, Török Mihályt, aki a forradalom alatt a szilágysomlyói alakulatnál volt aktív tiszt, 1959. április 24-én ítélték el. A katonák között agitált az 1957. júl. 2-án letartóztatott tasnádszántói Fazakas Viorel is, az 1957. ápr. 9-én letartóztatott szentdemeteri Molnár Mihály repülőstiszt pedig amiatt került hadbíróóság elé, hogy szabadsága idején Magyarországon tartózkodván, részt vett a forradalom eseményeiben.

Kézdiabisi csoport – Egy 1946-os „terrorcselekmény”-ben való részvétel és a kollektivizálás elleni megnyilvánulások vádjával került bíróság elé a csernátoni Bajkó Ferenc, valamint a kézdialbisi Vén Zoltán és Vizsuly György. 1956. nov. 17-én tartóztatták le őket. A MAT Katonai Ügyészsége a 199/1950. sz. Törvényerejű rendelet 1. pontjának d) betűje alapján állította őket bíróság elé.

Szilágysomlyói csoport – A magyar forradalommal rokonszenvező és kapcsolatfelvételle szervezkedő csoportot 1956. december elején tartóztatták le. Elsőrendű vádlottja és a bírósági iratok szerinti névadója Mike András volt. A kolozsvári Katonai Bíróság ítélte el őket Nagyváradon, 1957. márc. 28-i tárgyalása után, a BTK 209. paragrafusa 3. pontjának a) betűje, valamint a 304. és a 463. paragrafusok alapján: Mike Andrást 15 évre, Boros Istvánt, Szabó Árpád Gergelyt és Szabó Zakariást 7–7 évre, Szabó Gyulát 3 évre.

Telefonista csoport – Ez a csoport, Nagybánya és Szatmárnémeti térségében, a vád szerint a magyar forradalom eseményein felbuzdulva, egy háború esetére a szovjet csapatok mögött a telefonvonalak megrongálására szervezkedett. A vád iratban a „Kormányzónak nevezett Popescu-csoport” néven is említik őket. Tagjait 1957. febr. 4-től kezdődően tartóztatták le. Elsőrendű vádlottként Pop Virgilt életfogytiglanra, majd másodfokon 25 évre ítélte a kolozsvári Katonai Bíróság. A csoport tagjai voltak még: Pop Ioan (18 év), Pop Victor (7 év), Rácز Sándor (20 év), Sipos György (16 év) és Tomoioaga Nechita (8 év). A csoporthoz sorolt Botos Valériát feljelentés elmulasztása vádjával 2 évre ítélték.

Sass Kálmán-csoport – Sass Kálmán érmihályfalvi lelkész és társai rendszerellenes fegyveres összeesküvés vádjával kerültek bíróság elé. Illetőségi hely szerint főképp három Bihar megyei községből emelték ki őket: Érmihályfalváról, Érolasziból és Biharvajdáról. Sass Kálmánnak a 30-as évek végén, majd 1947-ben

is voltak konfliktusai a román állambiztonsági szervekkel: első alkalommal „kémkedés” vádjával kiutasították Romániából, s csak a bécsi döntés után térhetett vissza Érmihályfalvára, másodsor 1947 júliusában tartóztatták le, de az ellene koholt vádak néhány hónapos vizsgálati fogság után tisztázódtak, s őt szabadlábra helyezték. Harmadik letartóztatására 1957. febr. 19-én került sor, ekkor hazaárulással vádolták. A perben 31 személyt ítelt el a kolozsvári Katonai Bíróság Nagyváradon lefolytatott tárgyalásán, 1958. okt. 4-én: Sass Kálmánt, Hollós István tanárt és Balaskó Vilmos lelkészt halálra, Számadó Ernő költőt, Visky József orvost, Virágh Lajos lelkészt, Nagy Lajos szabómestert, Andrassy Ernő orvost, Kövessy Árpád volt földbirtokos villanyszerelőt, Zeffer Mihály gazdálkodót, Csongrádi Gábor gépészt, Halmágyi László tisztviselőt, Rimay János földbirtokost, Borbély József fogtechnikust és Torda Dániel géplakatost életfogytiglani fegyházra ítélték. 25 évet kapott Báthori Zsigmond tímár, Man Cornel gyógyszerész, Sallay Lajos gyógyszerész, Szabó Sándor gazdálkodó és Szász Ferenc tanár, 20 évet Székely Albert gazdálkodó, Székely Gyula kárpitós, Csongrádi Ferenc asztalos, Fekete Károly festőművész és báró Uray Gyula földbirtokos, 15 évet három gazdálkodó: Okos Kálmán, Kerecsenyi Gábor és Balogh Gyula, 10 évet Fehérvári Elek ny. raktárfelügyelő és 5 évet Földesi Ilona Veronika diakonissza testvér. Sass Kálmánt és Hollós Istvánt 1958. december 2-án Szamosújváron kivégezték, Balaskó Vilmos ítéletét a Nagy Nemzetgyűlés Elnöki Tanácsának kegyelmi rendelete alapján életfogytiglanra változtatták.

Bolyai 2. csoport – Elsőrendű vádlottja Dávid Gyula volt, őt a magyar forradalommal való egyetértés és az 1956. nov. 1-jei kolozsvári Házsongárdi temetői tüntetés megszervezése vádjával, Páskándi Gézát a Várhegyi-csoporttal való kapcsolata és az általuk kidolgozott diákszövetségi programtervezet kiegészítése miatt állították bíróság elé. Harmadikuk, Bartis Ferenc ellen az elsődleges vád szintén a Házsongárdi temetőben való szereplésével volt kapcsolatos: az egyik csoportban saját verseit is elszavalta. Kettőjük két tárgyalása 1957. máj. 22-én és 29-én volt, ügyükben végleges – 7, illetve 6 éves – ítélet 1957. jún. 13-án született; Bartis Ferenc ügyét különválasztották, őt 1957. szept. 25-én szintén 7 évre ítélte a kolozsvári Katonai Bíróság.

Baróti diákok – Négy baróti középiskolás diák (Bíró Benjamin, Józsa Csaba, Kovács János és Mojszesz Márton) 1956. nov. 9-én elindultak Magyarországra, segíteni a forradalmat. Ketten (Bíró és Józsa) jutottak át a zöldhatáron, őket 1957. márc. 14-én az ÁVH Debrecenben tartóztatta le és márc. 18-án adta vissza a román hatóságoknak. A nagyváradai Katonai Bíróság tiltott határátlépés vádjával 3–3 évre ítélte őket.

Molnár-csoport – A marosvásárhelyi Molnár András rendszerellenes röpcédulák szerkesztéséért, Csipor Lajost azok terjesztéséért, az 1957. márc. 15-én letartóztatott Teleki Erzsébetet a szövegek sokszorosításáért ítélte el a Katonai Bíróság 1957 augusztusában. Egyedül Teleki Erzsébet ítéletét ismerjük, ő 15 évet kapott.

Dobai-csoport – A vád alapja Dobai István nemzetközi jogász még 1956 tavaszán kidolgozott tervezete volt az „erdélyi kérdés” megoldására. Ezt a forradalom időszakában többekkel megismertették, a kapott észrevételek és vélemények alapján véglegesítették, s a forradalom leverése után, amikor a „magyar kérdés” az ENSZ elé került, oda is el akarták küldeni. A bírósági iratokban „ENSZ-memorandum” néven szereplő tervezet kidolgozóit: Dobai Istvánt és Varga Lászlót 1957. márc. 20-án, illetve 21-én, véleményezőit: Bereczki Andrást, Kertész Gábort és Komáromy Józsefet a következő napokban, fel nem jelentőit: Gazda Ferencet, Nagy Józsefet és az 1956-os magyarországi forradalmi sajtó Varga László által hazahozott termékeinek terjesztésével vádolt Dobri Jánost és László Dezsőt, valamint a vizsgálati fogságból később szabadon engedett Bányainé Szaniszló Annát, Jordáky Lajost, Molnár Dezsőt és Sipos Endrét 1957. márc. 22. – júl. 29. között tartóztatták le. A kolozsvári Katonai Bíróság a BTK 199/1950. sz. Törvényerejű rendelete 1. szakaszának a) és c) betűje alapján, „hazaárulásban való bűnrészesség”, illetve a BTK 209. paragrafus 2. pontjának a) betűje és a 325. paragrafus c) betűje alapján, tiltott iratok terjesztése vádjával, 1957. szept. 25–27-én tárgyalta a pert, s 1957. nov. 5-én hozott ítéletet. Dobait és Vargát életfogytiglanra, Kertészt és Komáromyt 25–25 évre, Bereczkit 15 évre, Gazda Ferencet 10 évre, Dobri Jánost 6 évre, László Dezsőt és Nagy Jenőt 5–5 évre ítélték.

Veress-csoport – A Veress Sándor vezette Kis-Küküllő menti „Titkos Forradalmi Szervezet” (TFSZ) a forradalom napjaitól kezdve magyar és román nyelven szerkesztett és szerteküldött levelekben próbált hiteles tájékoztatást adni az eseményekről az „ellenforradalmat” elítélő hivatalos propagandával szemben. Már 1957 áprilisától figyelték őket, de csak 1957. június 20. és július 29. között került sor letartóztatásukra; a MAT Katonai Ügyészsége a BTK 209. paragrafusának 3. és 4. pontja alapján helyezte őket vád alá, a kolozsvári Katonai Bíróság pedig Marosvásárhelyen, 1957. szept. 9-én hirdetett ügyükben ítéletet. Veress Sándort és Németh Zoltánt 20–20 évre, Ravasz Győzöt 15 évre, Veress Zoltánt 7, Elekes Balázst és Szilveszter Sándort 6–6 évre ítélték.

Fodor-csoport – Fodor Pál mérnök az „erdélyi kérdés” megoldására készített egy tervezetet, amelyet többekkel megvitatott. Róla már 1957 áprilisában készült besúgó-i jelentés, de csak 1957. júl. 7-én tartóztatták le, társait pedig 1957. nov. 27. – dec. 4. között. Ügyükben a kolozsvári Katonai Bíróság hirdetett ítéletet 1958. febr. 27-én. Fodor Pált a BTK 209. paragrafusának 1. pontja alapján 25 évre, társait: Mezei Mózes-Leventét (akit a Szoboszlai-perben is bíróság elé állítottak) 20 évre, Szentmártoni Bálint-Odorik és Szőcs Ignác-Izidor Ferenc-rendi szerzeteseket 15–15 évre, Hajdu Géza Leander brassói plébánost és Csiha Kálmán arad-gáji ref. lelkészt 10–10 évre ítélték el a kolozsvári Katonai Bíróság.

Szoboszlai-csoport – Szoboszlai Aladár temesvári róm. kat. lelkész még 1953-ban kezdett hozzá egy Keresztény Munkás Párt, majd egy osztrák–magyar–román Confederatio-tervezet kidolgozásához. A több Arad vidéki román értelmiségit is magába foglaló s a Székelyföldre (főképp Csíkra és Felső-Háromszékre) is kiterje-

dó szervezet 1956. aug. 28-ára, majd okt. 28-ára a rendszer megdöntésének dátumát is kitűzte, kapcsolatot keresve a román hadsereg felé. Szoboszlait és két segítőjét, Huszár Józsefet és Lukács Istvánt 1957. szept. 10-én tartóztatták le, s 1958. febr. 8-ig mintegy 200 gyanúsítottat vettek őrizetbe. Az 1958. máj. 30-i kezdettel Temesváron megrendezett kirakatperben 57 személyt állítottak bíróság elé, a kolozsvári Katonai Bíróság közülük 10-et halálra ítélt: Ábrahám Árpádot, Alexandru Fântânarut, báró Huszár Józsefet, Kónya Istvánt, Lukács Istvánt, Orbán Istvánt, Orbán Károlyt, Szoboszlai Aladárt, Tamás Dezsőt és Tamás Imrét. Életfogytiglani fegyházat kapott Baróthy Pál, Drăgăniță Mogyorós Mária, Ferencz Béla Ervin, gróf Kuun Zsigmond és Ráduly Géza, 25 évet Lőrincz Károly, Orbán Péter, Pataki Zoltán és báró Schell István, 23 évet Bulárka István, 22 évet gróf Bethlen Farkas, Karácsonyi István és Ráduly István, 20 évet Dénes Dávid, Gál András, Jurik Berta, Mezei Mózes Levente, Pataki Olga Alexia, Popa Maria Doina és Reusz Erzsébet, 18 évet Salamon Zoltán, 17 évet Rendl László, 16 évet Tiberiu Fântânaru, 15 évet báró Bánffy István és Müller Jenő, 12 évet Gyenge Dénes, Györgypál Antal, Piesch Miklós és Sipos Imre, 10 évet Constantin Drăgăniță, Kosza József, Mikó László és Szörcey Elek, 8 évet Bakó Ferenc, Dan Aurel, Farkas Pál, Kovács Béla, Reibnagel István, Szombathy András és Vajna László, 7 évet Pietsch Béla, 6 évet Páll Gyula, 5 évet Apostol Monica, Bădescu Aurelia és Orbán Etelka, végül 4 évet Kovács Balázs. A halálos ítéleteket a Legfelső Bíróság Katonai Kollégiuma 1958. júl. 24-i, 206. sz. végzésével helybenhagyta, a Nagy Nemzetgyűlés Elnöki Tanácsa aug. 22-i ülésén kegyelmi kérvényüket elutasította. A halálos ítéleteket 1958. szept. 1-jén hajtották végre Temesváron.

Kimpián-csoport – A gyergyószentmiklósi Kimpián György és két társa, Bodó Dezső és Brezán István a vád szerint a rendszer ellen szervezkedtek. 1957 decemberében (Kimpiánt dec. 29-én) tartóztatták le, és 1958 márciusában ítélték el őket 7–7 évre.

Botos-csoport – Főképp Avasfelsőfalura, Avasújvárosra és Vámfalura kiterjedő – a vádirat szerint „magyar mintára létrehozott” – rendszerellenes szervezet. Összesen 18 tagja volt, akiket 1957 novembere és 1958 júniusa között tartóztattak le. A csoport fejét, Botos Józsefet az 1958. aug. 5-én hozott elsőfokú ítélettel halálra, majd másodfokon (1959. jan. 5-én) életfogytiglanra ítélte a kolozsvári Katonai Bíróság. A csoport tagjai voltak: Badar Sándor, Bartha László, Bodnár Lajos (20 év), Chindrici Petru (16 év), Ciorba Vasile, Demeter Mihály (18 év), Demeter Sándor (12 év), Elek János, Ieremia Gheorghe (8 év), Kiss György, Lohán Pál (8 év), Madák János (8 év), Mali Géza (8 év), Nonn Gyula (10 év), Osváth Ferenc (12 év), Sándor Antal, Sándor Gábor, Somlyai János (12 év), Tamás János (12 év). Feljelentés elmulasztása vádjával még 6 személyt kapcsoltak a csoporthoz, ezek: Boitor Vasile, Ieremia Traian, Nagy István (10 év), Németi Károly (4 év), Osváth Elemér és Sándor János.

Nagy Sámuel-csoport – Amikor Kádár János romániai látogatása során, 1958. február 25-én Marosvásárhelyen járt, egy vendéglői asztaltársaságban Nagy Sá-

muel olyan megjegyzést tett vele kapcsolatban, amelynek nyomán az ötfős társaságot még aznap letartóztatták, és „idegen államfő elleni merénylet kísérlete” vádjával indítottak ellenük eljárást. Kettőjüket: Nagy Sámuel és Velitsek Andrászt ítélték el, utóbbit első fokon 10 évre. Ezt az ítéletet másodfokon életfogytiglanra emelték. Vaszkó Andrászt és Halábory Zsoltot a vizsgálati fogság után szabadlábra helyezték. Az asztaltársaság ötödik tagja, Beicu Nicolae nem volt letartóztatva. Nagy Sámuel dossziéja ez ideig nem került elő.

Székely Ifjak Társasága – A magyar forradalommal együttérző sepsiszentgyörgyi fiatalok szervezkedését a marosvásárhelyi Securitate a későbbi per elsőrendű vádlottja, Szalai Attila nevéhez kötötte. 1957-ben és 1958-ban, március 15-én a Székely Vértanúk emlékművénél koszorúztak; egy részüket a második alkalommal, a csoport többi tagját 1958. márc. 18–30-a között tartóztatták le. A kolozsvári Katonai Bíróság Marosvásárhelyen 1958. jún. 3-án ítélte el őket. A csoport diáktagjai közül Bordás Attilát 12 évre, Gyertyánosi Csabát és Jancsó Csabát 10 évre, Jancsó Sándort 8 évre, Molnár Bélát 6 évre, Sándor Csabát 7 évre, a három munkásifjú közül Szalai Attilát 18 évre, Szabó Lajost 15 évre, Gyertyánosi Gábort 12 évre ítélték. Vizsgálati fogságban voltak még: Berszán Mihály, Demeter Szabolcs és Szász Farkas. Az elítéltek egy része börtönéveit Ocnele Mari-on, a fiatalkorúak fogházában kezdte, s csak 18. életévük betöltése után kerültek át a „felnőttek” közé.

Protestáns teológus-csoportok – A magyar forradalom napjaiban kifejezésre juttatott rokonszenv-megnyilvánulások miatt a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetből 21 hallgatót (illetve akkor már kibocsátott fiatal lelkészt) állított bíróság elé a kolozsvári Katonai Ügyészség. Az első csoport ellen a vád még Burchard Márta középiskolás diáklány verseinek terjesztése is volt. Az első csoport letartóztatására 1958. márc. 15. – ápr. 4. között került sor, ennek elsőrendű vádlottja Péter Miklós, Biharvajdára frissen kinevezett lelkész volt. A csoportot 1958. máj. 25-én ítélték el. A második csoport elsőrendű vádlottja az 1958. júl. 7-én letartóztatott Fülöp G. Dénes, ebben a csoportban ítélték el Adorjáni Dezső evangélikus teológust és Böjte Sándor munkásifjút, akit „ellenséges tendenciájú írásai” miatt tartóztattak le.

A harmadik csoportba a teológia evangélikus hallgatói kerültek. Elsőrendű vádlottá Mózes Árpád székelyzsombori lelkészt tették meg. Őket 1958 októbere és 1959 januárja között tartóztatták le. A fővád valójában egy memorandum volt, amelyet két, szocialista nézeteket képviselő tanáruk ellen szerkesztettek. Ehhez kapcsolták hozzá a forradalom alatti rokonszenv-megnyilvánulásaikat, illetve 1956. nov. 4-e után a szovjet beavatkozás elítélését. A kolozsvári Katonai Bíróság 1959. máj. 15-én hozott ügyükben ítéletet.

A három perben elítéltek voltak még: Antal László, Bene Lajos, Csatlós Csaba, Dani Péter, Elekes István, Gergely Borbála, Gödri-Oláh János, Gráma János, Imre Magda, Kiss Béla, Márton Attila, Miklós István, Nagy Endre, Szabó Ibolya, Székely Lajos és Veress Károly.

Mikóújfalusi csoport – A kollektív és társas gazdaságok szervezése körüli letartóztatások csak 1959-ben sokasodnak meg, de a Kovászna megyei Mikóújfaluban már 1958 áprilisában letartóztatások történtek a falubeliek ellenállása miatt. Kicsi Gézát és Szabó Lajost ápr. 16-án tartóztatták le. A MAT Katonai Ügyészsége állította őket bíróság elé, „a mezőgazdaság szocialista átalakítása elleni agitáció” vádjával. További sorsukról egyelőre nincsenek adataink.

Bethania-mozgalom – Visky Ferenc magyarkecei ref. lelkésznek és társainak a vallásos élet megújítására törekvő mozgalma az 1903-ban alapított CE Szövetségben gyökerezik. A civil egyesületek 1948-ban történt betiltásával szervezeti kereteit elvesztette, de tovább élt mint mozgalom, amely 1956 után került az állambiztonsági szervek figyelmének körébe. Három csoportban tartóztatták le őket: a székelyföldiek ügyében 1958. ápr. 10. – máj. 28-a között, s Marosvásárhelyen ítélkezett a kolozsvári Katonai Bíróság: Bakó Pált 15, Fekete Jánost 15, Lőrincz Jánost 7, Nagy Jenőt 13, Szőke Lászlót 15 évre. A zilahi csoport perét szintén a kolozsvári Katonai Bíróság tárgyalta, 1958. okt. 3-án hozta meg ítéletét, amely szerint Balázs Magdolnát 8, Balogh Bélát 9, Boda Samut 7, Holocsuk Idát 8, ifj. Porcsalmi Józsefet 6, id. és ifj. Püsök Miklóst 5, illetve 7 évre ítélték. A csoporthoz csatolták Antal Sándor szilágyzoványi lelkészt, akit a helyi hatóságokkal való konfliktusa miatti feljelentés nyomán tartóztattak le. A nagyváradi csoport letartóztatására 1958. máj. 26-a és augusztusa között került sor. Ennek elsőrendű vádlottja Visky Ferenc volt, akit a temesvári Katonai Bíróság 1958. szept. 6-án tartott nagyváradi tárgyalásán 22 évre ítélt. A csoport tagjai: Dézsi Zoltán (20 év), Jakab Sándor (18 év), Karczagi Sándor (20 év), Kiss Sándor (18 év), Papp Antal (20 év), Patócs Erzsébet (18 év) és Szilágyi Sándor (20 év).

Tankönyv-per – A romániai magyar középiskolai oktatás számára 1955–1957 között készült tankönyvek 1958-ban kerültek a „magyar nacionalista megnyilvánulások” elleni kampányba. 1958. ápr. 2-án tartóztatták le Fejér Miklós és Nagy Jenő kolozsvári tanárokat, azzal a váddal, hogy „nacionalista, irredenta szövegeket” csempésztek be a magyar irodalmi szöveggyűjteményekbe. A lektorok Berzsenyi-, Kölcsey-, Vörösmarty-, Petőfi-versekből vett idézeteket sorakoztattak fel „bizonyítékul”. A vizsgálatot a Dobai-perben már elítélt Gazda Ferencre is kiterjesztették, akit azzal vádoltak, hogy a VI. osztályos nyelvtankönyv helyesírási szótárába iktatott be olyan szavakat, amelyek – a szójegyzéket felülről lefelé olvasva – „ellenforradalmi lázító értelmet kapnak”. A bukaresti tankönyvkiadó egész magyar szerkesztőségét és az oktatási minisztérium magyar osztályának több munkatársát elbocsátották, ill. fegyelmissel sújtották, Gazda Ferencet külön 15 évre ítélték. Fejér Miklóst és Nagy Jenőt a vizsgálati fogságból 1958. október végén engedték szabadon, de tíz évig csak Kolozsvár vidéki falusi iskolában, illetve általános iskolai titkári állásban működhettek.

Kossuth Kör – sepsiszentgyörgyi csoport, amelyet a vizsgálatok során Nagy László nevéhez kötött a Securitate. A csoport ügyében 1958. ápr. 28. – jún. 27. között hat letartóztatás történt: Nagy Lászlót 20, Erőss Jánost 15, Csákány Zsig-

mondot 12, Bende (Tomba) Editet 7 évre ítélte el 1958. aug. 4-én kelt, 247/1958. sz. ítéletével a kolozsvári Katonai Bíróság. A szintén letartóztatott Harkó Józsefet és Szabó Árpádot július elején szabadlábra helyezték.

Soós Ferenc-csoport – Kolozsvári egyetemi hallgatók és fiatal értelmiségiek csoportja. Államellenes terrorista szervezkedés és rendszerellenes irományok terjesztése vádjával 1958. ápr. 29. – júl. 25. között tartóztatták le őket. A kolozsvári Katonai Bíróság a BTK 207/1. és 209/2. a) paragrafusai alapján, 1958. nov. 10-én hozta meg ügyükben az 1680/1958. sz. ítéletet. A két fővádlottat (Soós Ferenc teológiai és Halmai Pál műegyetemi hallgatót) halálra, Bálint Pétert és Székely Lászlót életfogytiglanra, Kisgyörgy Olivért és Kóta Pétert 25 évre, Farkas Jánost 20 évre, Valkai Istvánt 10 évre ítélték. Soós és Halmay ítéletét a Nagy Nemzetgyűlés Elnöki Tanácsa 1959. jan. 19-én kelt 9/1959. sz. kegyelmi rendeletével életfogytiglani fegyházra változtatta.

Gombos-csoport – A marosvásárhelyi Gombos Ernőt és három társát (Darvas Károlyt, Péter Árpádot, Palkó Károlyt) csoportosan elkövetett tiltott határátlépési kísérlet vádjával 1958. máj. 17-én tartóztatták le és állították bíróság elé.

Mikulich-csoport – A budapesti Mikulich Tibort Bajcsy-Zsilinszky Endre lebuktatásáért körözte a magyar kémelhárítás. Romániában rejtőzködött 1958 nyaráig, amikor is 1958. jún. 11-én, majd az őt támogatókat-rejtegetőket (Ládai Piroskát, Imecs Juliannát, Jakab Jánost, Ana Mihait és Ana Zoét, továbbá Patakfalvi Sándort, Barabás Lajost, a bukaresti Dan Mariát és Dan Petrét, valamint Chele Gheorghét) letartóztatták. A MAT Katonai Ügyészsége utóbbiakat a 128/1958. sz. bünyügyi dossziéval állította bíróság elé. Mikulich Tibort a román államvédelem kiadta a magyar hatóságoknak. Budapesten halálra ítélték és 1960. okt. 11-én kivégezték.

Szógyártó Domokos-csoport – Az ozsdolai Szógyártó Domokost a „terrorista akciók” miatt kivégzett Pusztai Ferenc és Jeges Dénes támogatásának vádjával 1951-ben háromhavi felfüggesztett börtönre ítélték. A helyi párttitkár elleni fegyveres cselekmény elkövetésének vádjával 1958. aug. 22-én tartóztatták le, az őt támogatókkal együtt. A kolozsvári Katonai Bíróság 1959. jan. 30-i tárgyalása után halálra ítélték, és 1959. ápr. 20-án Szamosújváron kivégezték. Vele együtt ítélték el az október–november folyamán letartóztatott Finna Dávidot, László Annát és Tibesz Ágostont is. Az ötödik letartóztatottat, László Andrást a vizsgálati fogság után szabadon engedték.

Bányai-csoport – Bányai Miklós, az 1958. aug. 13-án letartóztatott Krebsz Sándor, valamint Kincses Károly és Kincsesné Balajthy Ilona egymástól független ügyét kapcsolta egy perbe a kolozsvári Katonai Bíróság. Bányait életfogytiglanra, Krebsz Sándort első fokon 18 évre ítélték, amit másodfokon 20 évre súlyosbítottak. A per egészére vonatkozólag nincsenek adataink.

EMISZ – Erdélyi Magyar Ifjak Szövetsége. A Brassóból kiindult és főképp az Erdővidékre és a Homoród mentére kiterjedt szervezkedés élén Orbán László unitárius teológusjelölt állott, tagjai között unitárius lelkészek, teológusok, brassói

munkásifjak voltak. Céljuk „egy olyan, egész Erdélyre kiterjedő magyar ifjúsági szervezet létrehozása volt, amely alkalmas a kisebbségi panaszok összegyűjtésére”. 1957. március 15-én mintegy 15–20-an megkoszorúzták Petőfi Sándor eltűntének helyén a fehéregyházi Ispán-kúti emlékjelet is. A letartóztatások több hullámban, 1958. aug. 17-e és 1959. febr. 15-e között követték egymást. Az ellenük indított perben végül a kolozsvári Katonai Bíróság marosvásárhelyi tárgyalásai után, 1959. márc. 19-én 3 csoportban a következő ítéleteket hozta: 25 évet kapott Orbán László, Opra Benedek, Nyitrai Deák Berta, Sándor Balázs és Vincze János, 20 évet Lay Imre, Sebestyén Géza, Balogh S. Mihály, Ambrus János, Borcsa Mihály, Erzse Imre, Mátyás Ernő, Soós Lajos, Bedő Gábor és Deák Géza, 18 évet Albert Mihály, Lay György, Máthé József, Ferencz Tibor, Nemes János és Ördögh Dezső, 17 évet Korbuly Péter, 16 évet Tiboldi Dénes, 15 évet Lay Günther, Varga Sándor, Kántor Gyula, Kajcsa András, Kajcsa István, Olosz Vilmos, Deák Gyula, Kovács Ferenc, Aczél Ferenc, Kelemen Imre, Kelemen Csongor, Fikker Ferenc, Gál Tibor, Gászpör László, Balázs Géza, Dobay Szilveszter, Biró Károly, Krivosik Attila, Csíki Sándor, Berecz Gyula, Simon Márton és Patakfalvi János, 12 évet Fülöp János, Fazakas Sándor, Szacsvai György, Fosztó Zoltán, Gászpör László, Szócs József, Dudicska Albert, Simon Gyula, Biczó János, Kerestély Ferenc, Nagy János, Kósa Mihály és Patakfalvi Sándor, 10 évet Bálint Papp Mihály, Hadházi Béla, Ady Béla, Harai Pál, Nyitrai Mózes, Végh Mihály, Léta Áron, Oláh János, Fitori Sándor, Kölönte Tamás, Bencze József, Bódi János, Szabó Dezső, Ágoston Gyula és Vitályos Balázs, 7 évet Nyitrai Levente, 6 évet Szász Gergely és Tana József, 4 évet Bede István és Benedek Ágoston. Egyes adatok szerint a csoporthoz tartozott még a Hosszúaszórról való Kiss Imre is.

Bíbor Banda – Temesvári kisdíákok szervezete, amelynek tagjait a magyar forradalom idején terjesztett röpcédulák készítésével vádolták. Ügyükben 1958. okt. 29-én hirdetett ítéletet a temesvári Katonai Bíróság; 9 főt ítélték el: Demartini Endrét, Feierstein Józsefet, Kaiser Andrást, Nagy Zoltánt, Oberten Jánost, Pajcs Pált, Patkó Györgyöt, Pélics Jánost, Varga Istvánt, 2–3 évre.

Bolyai 3. csoport – Elsőrendű vádlottja Varró János volt. A csoport ellen felhozott vádak (az 1956. októberi napok idején a forradalommal való együttérzés kinyilvánítása, részvétel a nov. 1-jei Házsongárdi temetői tüntetésen, a forradalom alatt megjelent magyarországi lapok terjesztése) az előző két Bolyai-perhez kapcsolódnak. Varró János és Lakó Elemér tanársegédeket 1957 májusa óta követték a Securitate ügynökei, de csak 1958. aug. 26-án tartóztatták le. Péterfy Irén, Vastag Lajos bolyaista és Páll Lajos képzőművészeti főiskolás hallgatóra október–novemberben került sor. Tárgyalásuk Kolozsváron, 1959. febr. 9-én volt, a febr. 16-án kelt elsőfokú és a márc. 18-i másodfokú ítélet szerint Varrót 16, Lakót 15, Péterfy Irént 10, Vastagot 8, Páll Lajost 6 évre ítélték. Perük a Bolyai Tudományegyetem február végén beindult erőszakos „egyesítésének” közvetlen előkészítő aktusa volt.

Fosztó-csoport – Fosztó József erdőfülei gazdálkodót és öt társát (Bedő Dénest, Boda Gyulát, Boga Gábort, Fosztó Zoltánt és Czell Benjamin ref. lelkészt) 1958. nov. 26-án tartóztatták le. A társadalmi rend elleni szervezkedés, valamint tiltott kiadványok őrzése vádjával állította őket bíróság elé a marosvásárhelyi Katonai Ügyészség.

Unitárius tanárok – A csoport elsődrendű vádlottja Simén Dániel teológiai tanár volt; a vád magja a tanároknak egy, a Protestáns Teológián 1956. november elején az „ellenforradalmat” elítélő nyilatkozat aláírásával kapcsolatos elutasító magatartása, az ürügy: „ellenséges szellemű iratok” (hatósági engedély nélkül a teológusok számára sokszorosított prédikációk) terjesztése. 1959. ápr. 24-e és nov. 5-e (tehát a két teológus-per) között tartóztatták le őket. Simént és három tanártársát (Erdő Jánost, Gellérd Imrét és Lőrinczi Mihályt), valamint Kelemen István teológiai főtitkárt és Bálint Ferenc magyarosváti lelkészt 1960. máj. 19-én ítélte el a kolozsvári Katonai Bíróság.

Puskás-csoport – A csoportban Puskás Attila csíkszeredai tanárt és 5 tanártársát, valamint 5 diákjukat állították bíróság elé. 1959. április 13-ával kezdődően, a Securitate kezére került rendszerellenes versek miatt először a diákokat tartóztatták le, majd június 6. és augusztus 7. között a tanárokat, a magyar forradalom alatti és későbbi „ellenséges” magatartás vádjával. A kolozsvári Katonai Bíróság által 1959. szept. 16-i keltezéssel meghozott ítélet: Puskás Attila 20 év, Bereczk Lajos 8 év, Kovács Dénes 6 év, Kovács Gyula 8 év, Lőrinczi János 7 év, Palczer Károly 15 év; a diákok ítélete: János László 3 év, Sántha Imre 7 év, Szöcs László 7 év, Vorzsák János 7 év, Zsók László 6 év.

Csíkszékbeli csoport – A kollektivizálás kiteljesítésének időszakában Kozmásra is sor került. A faluban azonban aláírásgyűjtés indult ellene. Ennek az akciónak a kiterjedését kívánta megakadályozni a Securitate azáltal, hogy a falu hét gazdáját 1959. okt. 3-án letartóztatta. A MAT Katonai Ügyészség a következőket állította bíróság elé: Ábrahám Albert, Balogh István, Boga Ágoston, Ferencz Károly, Kovács Imre, Mátyás Karolina és Nagy Antal. Egyesek közülük néhány hónap múlva szabadultak, mások csak az 1964-es kegyelmi rendelet alapján. A tárgyalásra és az ítéletekre vonatkozólag nem kerültek még elő adatok.

Szovátai 2. csoport – Fővádlottja a szovátai Gáll Ferenc volt, mindnyájuk foglalkozása az ügyészségi iratok szerint „napszámos munkás”. 1959. május 18-án tartóztatták le őket, az „államhatalom elleni csoportosulás”, fegyver és lőszer tartása vádjával. A kolozsvári Katonai Bíróság Marosvásárhelyen, 1959. okt. 20-án hirdetett ügyükben ítéletet: Gáll Ferencet 20 évre, Barabás Ferencet 15 évre, Drágos Lászlót, Ilyés Sándort 15 évre, Ötvös Vilmost 15 évre ítélte.

Nyárádtői csoport – A Maros megyei Nyárádtőn 1959 nyarán kezdődött meg a kollektív gazdaság szervezése, amely ellen a falu magyar és román gazdái együtt tiltakoztak. Augusztus 26-a és szeptember 19-e között emiatt hét személyt tartóztattak le és állítottak bíróság elé, ezek: Botos Dumitru-Lichi, Kovrig György,

Kovrig János, Olah Dumitru, Pop Gheorghe, Pop Ioan és Szócs Demeter. További sorsukról egyelőre nincsenek adataink.

Kézdiszentléleki csoport – A hatóságokkal konfliktusba keveredett Bálint Károlyt és Fábián Kálmánt 1959. szept. 4-én fogta el a Securitate. Ezt követően kilenc embert tartóztattak le és állítottak bíróság elé: Fábián Kálmánt, Fábián Vincét és Kozma Gábort azzal a váddal, hogy fegyvert és lőszert szereztek számukra, Fábián Ignácot, mivel elősegítették szökésüket és elrejtették a szerzett fegyvert, Bálint Károly Kálmánt és Finta Zoltánt azért, mert szökésük ideje alatt szállást és élelmet adtak nekik. A nov. 8-án, legutolsónak letartóztatott Kovács Bernátot azzal vádolták, hogy egyetértett velük, és forradalommal, a kommunisták „kinyírásával” fenyegetőzött. Csak hármójuk további sorsát ismerjük: Fábián Ignácot 12 évre, Kovács Bernátot 7 évre, Bálint Károly Kálmánt 5 évre ítélte a kolozsvári Katonai Bíróság.

Érendrédi csoport – A csoportba soroltakat 1959. nov. 3-án és azt követően tartóztatták le, „ellenforradalmi szervezetbe tömörülés és tiltott iratok terjesztése” vádjával. A perben Nagyváradon, 1960. szept. 3-án hozott ítéletet a kolozsvári Katonai Bíróság. Az elsőrendű vádlott, Bujdosó Géza állatorvos 15 évet, Ábrám Sámuel agrármérnök 5 évet, Avasán Gyula orvos 4 évet, Fischer Lajos iskolaigazgató 4 évet, Kiss Miklós gazdálkodó 2 évet, Kovács Lajos állategészségügyi technikus 10 évet, Szaleczky Miklós tanár 7 évet kapott.

Fekete Kéz – Részben már végzett szászrégeni és marosvásárhelyi diákokból álló szervezet. Létrejöttét Szilágyi Árpád, a Bolyai Tudományegyetem volt hallgatója nevéhez kötötték, akit a magyar forradalom alatti magatartása, többek között egy, az Irodalmi Újságnak írott levele miatt 1957-ben 20 évre ítélték. „Fekete Kéz” aláírással még 1953-ban ő terjesztett röpcédulákat Gyergyóban, innen vette nevét az 1959–60-ban alakult szervezet, amely a magyar iskolák erőszakos „egyesítése” elleni tiltakozást is céljai közé iktatta. 1960. jún. 26. és okt. 26. között tartóztatták le őket, s 1961. jún. 6-án, „államellenes fegyveres szervezkedés” vádjával ítélték Marosvásárhelyen a kolozsvári Katonai Bíróság. Az elsőrendű vádlott a 22 évre ítélt Palotás András volt, mellette másodjára ugyancsak 22 évre ítélték Szilágyi Árpádot. A csoportban szerepelt még (az ítélet sorrendjében): Czimbalmos Balázs (22 év), Czimbalmos Károly (20 év), Ilyés Alajos (18 év), Simon Gyula, Kertész András, Páll László, Bara Lajos, Gáspár Domokos, Keresztes Ignác (15 év), Papp József-Asztrik szászrégeni ferences atya (12 év), Fülöp Ákos, Kovács Pál, Kolcsár Géza, Bedő Gedeon (10 év), Fülöp Antal, Hadnagy István, Bartis János (8 év), Biró Károly, Szilágyi Lajos (6 év), Ambrus Hedvig, Dezső Katalin, Vass Julianna (1 év). Fellebbezési tárgyalásra 1961. júl. 12-én került sor, ezen a Tartományi Katonai Bíróság az alapfokon meghozott ítéleteket megerősítette.

Kacsó Tibor-csoport – Három csíkszeredai tanár „államellenes összeesküvése”. Kacsó Tibort és két társát, Ambrus Miklóst és Szabó Bélát 1959. július 10-én tartóztatták le, 1959. szept. 8-án ítélte el őket Marosvásárhelyen a kolozsvári Katonai Bíróság 25, 18, illetve 12 évre.

Sáromberki csoport – A Maros megyei Sáromberkén a mezőgazdasági társulás szervezésével szembeszegülők csoportját 1959. szept. 8-án tartóztatták le. A MAT Katonai Ügyészsége a társadalmi rend elleni izgatás vádjával állította őket bíróság elé. Egy visszaemlékezés szerint egyedül Kerestély Andor néptanácsi tisztviselőt ítélték el politikaiaként (3 évre), a többieket a BTK 250. paragrafusának 1. pontja alapján, „gazdasági bűncselekmény” vádjával állították a marosvásárhelyi bíróság elé. Csatlós Ferenc mezőgazdasági referens 11 évet, Berekméri György állategészségügyi megbízott 4 évet, három gazdálkodó: Vajda István 5 évet, Szabó Károly 3 évet, Hadnagy Ferenc 2 évet kapott. Ezt nagyjából a dévai börtönben, illetve a hozzá tartozó aranybányákban kényszermunkán töltötték. A csoporttal állítottak össze ügyészégi dossziét Brustur Ioan helyi milicista ellen is, feljelentés elmulasztása és pénzbeli és egyéb juttatások elfogadása vádjával. A reá vonatkozó ítéletről nincsenek adatok.

SZVISZ – Szabadságra Vágyó Ifjak Szervezete – Nagyvárad diákoknak ez a szervezete még 1956 őszén alakult, azzal a szándékkal, hogy – ha kell – a magyarországi forradalomhoz hasonló megmozdulásban részt vegyenek és segítsék a forradalmat. Az akkor alig 15 éves Domokos Miklós hozta létre. Röpcédulákat írtak és terjesztettek, a falakra jelszavakat írtak, a város környéki elhagyott bunkerekben fegyverek után kutattak. 1958 őszén formálisan feloszlottak, de néhányan újraszervezték a csoportot és találkoztak egészen 1960 őszéig. Az ügyel kapcsolatban 1960. okt. 24-e és 1961. januárja között az ő becsléseik szerint 400–500 személyt tartóztattak le vagy hurcoltak meg, 59-üket ítélték el, összesen 540 évre. A perre 1961. szept. 18–20. között került sor, a „szakiskolások csoportja”-nak perét (ennek vezetője Barcsa István volt) 1961. dec. 15–16-án tárgyalta Nagyváradra kihelyezett ülésén a kolozsvári Katonai Bíróság. A SZVISZ-perben elítéltek: András Ágoston (tanár – 20 év), András Ede, Ágoston Dénes (7 év), Balogh Béla (7 év), Barcsa István (16 év), Bartos János (15 év), Benkő Ferenc (3 év), Bikfalvy György (15 év), Bodnár Márton (5 év), Bónis Pál (3 év), Budaházi István (5 év), Csepeli Imre, Dallos Árpád (5 év), Debreczeni Károly, Domokos Miklós (22 év), Fekete Imre (3 év), Fodor György (7 év), Fodor László (16 év), Hajdu Károly, Harangi István (3 év), Hutira Grám János (3 év), Jancsó Csaba (16 év), Joó Sándor (3 év), Kácsor Ferenc (7 év), Kakócz Gyula (9 év), Karcis Lajos (12 év), Karlovszky Ferenc (5 év), Kerekes Attila (10 év), Kiss Kálmán (5 év), Kormos János, Kőműves Lajos, Krecsmer Miklós (9 év), Krisztik János (7 év), Kulcsár Ferenc, Kun József (tanár – 25 év), Mátyás Gyula (7 év), Molnár István (9 év), Nagy Sándor (5 év), Oláh János (7 év), Petri József (5 év), Rédli József (9 év), Pusztai Lajos, Rocska Gyula (20/7 év), Ruff Mihály (6 év), Sárközi Béla (7 év), Sárközy Endre (10 év), Sárközi Gyula, Sárközi Sándor, Schnepf Zoltán, Sótanyi József (5 év), Sütő Sándor (3 év), Szabó Imre (7 év), Szabó János (5 év), Szilágyi József (15 év), Takács Ferenc (15 év), Tassy Gyula (15 év), Török Gyula (15 év), Török László (Érmihályfalva – 15 év), Török László (Élesd), Udvari András (15 év), Újlaki István Csaba (9 év), Vánca Árpád (6 év), Zemlényi Csaba.

Mihálcz- [vagy Gáll Péter-] csoport – A csíkmadarasi Mihálcz András és négy társát (Bálint Tivadar madarasi plébánost, Gáll Péter csíkdánfalvi gazdálkodót, a csíkszeredai Seiwarth László fényképészt és Szopos Albert jogászt) 1959. október 10-e és 1960 márciusa között tartóztatták le. „A társadalmi rend elleni szervezkedés” vádjával állította őket bíróság elé a marosvásárhelyi Katonai Ügyészség. Mihálcz, akit a Szoboszlai-perrel is kapcsolatba hoztak, 20 évet, Gáll Péter 25 évet, Bálint Tivadar 18 évet, Seiwart László 10 évet kapott.

Tekerőpataki csoport – A kollektivizálás helyi erőszakolása ellen tiltakozók sorából nyolc tekerőpataki férfit és asszonyt tartóztattak le 1959. szept. 23. és nov. 13. között. A MAT Katonai Ügyészsége lázítás vádjával állította őket bíróság elé: Bíró Vencelt 9 évre, Fórika Istvánt, Horváth Juliannát és Murcsek András 4–4 évre, Bencze Ágostont 3 évre, a 65 éves Tatár Annát 6 hónapra ítélte a kolozsvári Katonai Bíróság. A bíróság előtt állt még a perben György Borbála és Mocanu (Horváth) Matild. Az ő ítéletüket nem tudjuk.

Fehér Szarvasok – A sepsiszentgyörgyi volt Székely Mikó Kollégium három diákja: Préda Imre, Czompók Ibolya és Daragics Rozália a marosvásárhelyi Katonai Ügyészség által összeállított vád alá helyezési dosszié szerint 1961. márc. 15-én koszorúzni akart Szentgyörgyön. 1961. jan. 13-án tartóztatták le őket. A perre és az ítéletekre vonatkozólag nincsenek adataink.

Mojszesz Márton-csoport – A baróti diákokhoz tartozó Mojszesz Mártont évekkel később, már egyetemi hallgatóként, nem sokkal a SZVISZ-ügyben kezdődött első letartóztatások után, 1960. nov. 22-én tartóztatták le Szokoly Elekkel együtt. 7 évre ítélték, a BTK 209. paragrafusa 2. pontjának a) betűje alapján, 1961. júl. 14-én, rendszer elleni ténykedés: írásban elkövetett izgatás vádjával. Szabadulása után gyakran zaklatták, emiatt tiltakozásul 1979-ben Brassóban nyilvános helyen felgyújtotta magát. Belehalt sérüléseibe.

Gyergyóújfalvi csoport – A faluban a mezőgazdasági társulás erőszakolása 1959 augusztusában kezdődött. A szeptember elejére összehívott közgyűléseken sokan felszólaltak ellene, emiatt a második gyűlés után néhány nappal, szept. 26-án megkezdődtek a letartóztatások. Az okt. 24-éig letartóztatottak közül 10 falusi gazdát és asszonyt állított bíróság elé a MAT Katonai Ügyészsége. Az elítéltek: Szabó József (10 év), Bányász Sándor (9 év), Albert Péter (8 év), Bajkó Péter (7 év), Ferenczi Ferenc (4 év), Nagy Tekla (3 év 6 hónap), Szabó Veronika (3 év), Huszár Veronika (1 év 6 hónap). A szintén bíróság elé állított Albert József és Páll Veronika ítéletét nem ismerjük.

Dávid Sándor-csoport – Az 1961. jún. 12. és okt. 31. között letartóztatott, marosvásárhelyi tisztviselőkből alakított csoport ellen a MAT Katonai Ügyészsége által felsorakoztatott vádak között „a népi demokratikus rendszer elleni intenzív propagandatevékenység”, a magyarországi forradalom alatt az események „elleneséges szellemű kommentálása” mellett tiltott kiadványok tartása és terjesztése is szerepelt. Az elsőrendű vádlott: Dávid Sándor mellett a csoporthoz tartozott Imreh Ferenc, Kiss Mihály, Makkai András, Nagy József, Séra István Lajos, Szia

Gerő József, Szilágyi Borzási Balázs és Vikárius Ferenc. A bíróság 5–10 év közötti börtönbüntetéseket rótt ki rájuk. A vád alá helyezési dossziében négyüknél van kiemelve, hogy „horthysta tisztak” voltak.

Dési ferences csoport – A szerzetesrendek 1948-ban történt felszámolása után az állam a vajdahunyadi rendi teológiát is megszüntette, tanárait s a különböző rendházakban lakó szerzeteseket kényszerlakhelyekre (Körösbánya, Máriaradna, Dés, Mihháza) internálta. A Désre kerültek ott újraszervezték a teológiai oktatást, amely állami engedély nélkül 1961-ig működött. Ekkor, 1961. jún. 18-ával kezdődően, azokat, akik ebben a teológiai oktatásban részt vettek, letartóztatták és lázítás, valamint tiltott iratok terjesztése vádjával elítélték: Angi Lajos Csabát 7 évre, Benedek Simon Fidélt 8 évre, Écsy László Jánost 3 évre, Fodor György Pelbártot 3 évre, Fodor Mihály Lászlót 6 évre és Fülöp Dénes Tamást 4 évre.

Csíkcsicsói csoport – A kollektivizálással szálltak szembe Csíkcsicsóban is: a MAT Katonai Ügyészségének vádelőterjesztése szerint 35–40 ember vonult a néptanácshoz és fejezte ki tiltakozását. Az eset még 1959 januárjában történt, de a letartóztatásokra csak szept. 30-a után került sor. A megmozdulás vezetőjeként a vádelőterjesztés Buzás Tamást nevezi meg, akit 1959. okt. 3-án tartóztattak le. A csoport tagjai még: Bodó Ágnes, Kopacz Ágnes, Kopacz Gyula, Szabó Anna, Szabó András és Lakatos Ferenc. Utóbbi a tárgyaláson felmentették.

Erszéni-csoport – Gyergyóújfalusi diákok és falubeli ifjak szervezete. A katonai ügyészségi dosszié szerinti névadója Erszéni Antal 16 éves diák volt, aki a vádirat szerint társaival még 1959-ben hozott létre egy „magyar nacionalista ifjúsági szervezetet, azzal a céllal, hogy harcoljanak a RNK népi demokratikus rendszerének megdöntéséért”. A csoport tagjai a szintén kiskorú Ferenczi Kálmán, továbbá Ferenczi Péter, Máté Ferenc és Gyitrai József voltak. 1961. okt. 31. – nov. 21. között tartóztatták le őket (kivéve Gyitrait, akit 1962. febr. 21-én vettek őrizetbe). A csoportot tiltott határátlépési kísérlettel, fegyver, lőszer és katonai felszerelés jogtalan szerzésével is vádolva állították bíróság elé.

Rózsafüzér Társaság – A Katonai Ügyészségi iratok szerint Balogh Anna, Dénesi Veronika, Kacsó Jusztina, Orbán Erzsébet deményházi asszonyok és Orbán Rozália volt apáca alkották, akik egy „Szűz Mária és a két pásztorfiú” c. szöveget terjesztettek és a rendszer közeli végét jövendölték. 1961. nov. 21–29. között tartóztatták le őket. Dénesi Veronikát és Orbán Erzsébetet 5–5 évre ítélték, a többiek ítéletét egyelőre nem ismerjük. Ezzel az üggyel hozta kapcsolatba a Securitate az 1962. márc. 13-án letartóztatott Vészi Klára volt apácát, az ügyészségi vádirat szerint neki is szerepe volt a tiltott irományok megszóvegezésében és forgalmazásában.

Erdélyi Ifjúság – A Katonai Ügyészség irataiban „Libiczei-csoport” néven nyilvántartott „irredenta felforgató szervezet”-hez soroltakat 1965. március 25. – április 5. között tartóztatta le a Securitate Gyergyószentmiklóson. A vád szerint szervezetüket Erdélyi Ifjúság néven 1963-ban hozták létre, „azzal a céllal, hogy a fennálló kormányzási forma elleni akciókat hajtsanak végre”. Vádpontjaik lajstro-

mán rendszerellenes szórólapok készítése és terjesztése, fegyver- és lőszerzsákmányolás is szerepelt. A pert a bukaresti Katonai Bíróság tárgyalta, s az ügyben 1965. aug. 21-én hoztak ítéletet. Az elítéltek: Antal Béla (7 év), Csobotár István (12 év), György Tibor (7 év), Hosszú Balázs, Kemenes László, Libiczei Gyula (6 év), Marton György.

Török József csoportja – Letartóztatásuk 1965. nov. 13. és dec. 28. között történt. A vád szerint kapcsolatba léptek olyan magyar állampolgárokkal, akik részt vettek az 1956-os forradalomban, s „a tőlük kapott feladatok végrehajtására hozták létre szervezetüket”. A csoport perében az elsőrendű vádlott Török József (letartóztatásakor bukaresti műegyetemi hallgató) volt. A bukaresti Katonai Bíróság ítélte el őket 1966. máj. 14-én. Török József ítélete 12 év volt, a csoport tagjaié: Bajkó István (6 év), Csatlós Jenő (8 év), Francz Károly (8 év), Gegő Béla (5 év), Halász József (3 év), Honpolth Ferenc (3 év), Kulpinszky István (5 év), Mezey Árpád (3 év), Mózes Károly (4 év), Török István (12 év), Zakariás Dezső (7 év).